

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!Tanklarla gelen
devrimle
gitmelidir!Karkêren hemû
welatan yekbin!**İŞÇİNİN SESİ**Yıld: 0, Sayı: 240
15 Ağustos 1983**ÇEK - AL**

Ulusal demokrasi ün rin

Yusuf Caner

I. Ulusal demokrasi nedir?

Sovyet siyasal yazınında, arasıra "devrimci demokrasi" diye, ama çoğu zaman "ulusal demokrasi" diye adı geçen kavram nedir? Konuya girmemize yardımcı olacak alıntılarla başlayalım:

"Sosyalist yönelimli ülkelerde hâlâ demokrasinin, yalnızca, devrimci demokratik diktatörlük altında varolan aşaması vardır. Çoğu zaman buna ulusal demokrasi denir." (V.Y. Chirkin, Y.A. Yudin, *Sosyalist Yönelimli Devlet: Devrimci Değişikliğin Aracı*, Progress Yayınları, İngilizce basım, 1978, s.65)

Bir başka Sovyet yazarı şöyle tanımlıyor:

"Sovyet siyasal yazınında ulusal demokrasi, hepsi bağımsız ilerici gelişme görme endişesi taşıyan, yarı-proleter ve proleter olmayan emekçi yığınların ve küçük burjuva tabakaların devrimci demokratik diktatörlüğü olarak tanımlanır." (R. Ulyanovski, *Sosyalizm ve Yeni Bağımsız Ülkeler*, Progress Yayınları, İngilizce basım, 1974, s.79)

Bu yayınlarda ulusal demokrasinin kimin diktatörlüğü olduğuna, içeriğine vb. ilişkin farklı fikirler vardır ve tartışma sürmektedir. Ancak yukarıdaki alıntılardan da anlaşılacağı gibi ulusal demokrasiden söz edilirken işçi sınıfından söz edilmemekte ve bu kavram genelde kapitalist olmayan yoldaki, ya da yeni adıyla, sosyalist yönelimli ülkeler (?) için kullanılmaktadır. Bu açıdan ulusal demokrasiyi daha iyi anlamak için kapitalist olmayan yol konusuna değinmek yararlı olur.

Sosyalizme ulaşmanın çeşitlilikleri

"Marksızmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm" yazısında Lenin şöyle diyor:

Yusuf Caner yoldaşımızın, TKP "resmi" kanadının çıkardığı Barış ve Ulusal Demokrasi Programına ilişkin yaptığı araştırmanın bir bölümünü yayınlıyoruz.

"Tüm uluslar sosyalizme ulaşacaktır. Bu kaçınılmazdır. Ama hepsi tıpatıp aynı yoldan ulaşmayacaktır. Her biri, demokrasinin bir biçimi, proletarya diktatörlüğünün bir çeşidi, toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında farklı derecelerde sosyalist dönüşümler olarak kendinden birşey katacaktır. Tarihsel materyalizm adına geleceğin bu yönüne tekdüze bir biçimde işaret etmekten, teorik açıdan daha ilkel, pratik açıdan daha gülünç birşey olamaz." (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.23, s.70)

Lenin bu sözlerle tek tek ülkelerde, sosyalizme varışın renkliliğini, biçimlerinin çeşitliliğini gösteriyordu. Devrimin, sosyalizme ulaşmanın genel yasallıklarını yadsımsaksızın, çeşitli ülkelerdeki ekonomik, toplumsal, siyasal gelişim düzeylerinin, yapıların farklılıklarına ve bu farklılıkların sosyalizme ulaşmada yaratacağı çeşitliliğe dikkati çekiyordu. Çeşitli ülkelerdeki ekonomik, toplumsal, siyasal gelişme düzeylerinin farklılığı ise kapitalizm altında eşitsiz gelişme yasasının işleyişiyle bağliydi. Lenin bunu da şöyle belirtiyor:

"Kapitalist dünyada eşit, ahenkli ya da orantılı bir gelişme hiçbir zaman olmamıştır ve olamaz. Her ülkede kapitalizmin ve işçi

sınıfı hareketinin önce bir, sonra bir başka yönünü ya da özelliğini ya da bir grup özelliğini daha güçlü geliştirmiştir." (Lenin, c.29, s.308)

Bununla bağlı olarak devrim hareketi her ülkede özgül ekonomik, siyasal yanlar ile karşı karşıyadır. Sınıfların nicel-nitel gelişme düzeyleri, burjuvazinin örgütlenme düzey ve biçimi, sınıflar arası güç dengeleri vb. farklılaşır.

Aynı yaklaşım kapitalist gelişmenin farklı düzeyleri açısından da, kapitalist gelişme ile gelişmemişlik arasındaki farklılık açısından da geçerlidir. Bazı gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalizmi kurmanın nesnel koşulları son derece olgunlaşmışken, bazı geri ülkelerde kapitalizm öncesi ilişkiler giderek çok daha az ama öteki ülkelerle karşılaştırıldığında, göreceli olarak önemli bir yer tutabilmektedir. Bu ülkelerin sosyalizme ulaşması da, bu özgülüğü dikkate alan bir yoldan olmak durumundadır.

Lenin ve kapitalist olmayan yol

Yukarıdaki noktaları dikkate alarak Lenin, Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi'nde, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu Komisyonu'nda, kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen olduğu, çoğunluğun burjuva kapitalist ilişkileri temsil eden köylülükten oluştuğu ve proletaryanın hemen hemen hiç bulunmadığı ülkelerde komünist siyasetin nasıl izleneceği konusu üzerinde durdu.

Lenin, öncelikle bu ülkelerde ortaya çıkan kurtuluş hareketleri arasında bir ayırım yapma gerekliliğini belirtirken, komünistlerin bu hareketlere karşı tutumunu da özetledi:

"Eğer biz burjuva demokratik hareketten söz ederseniz, reformist ve devrimci hareketler

arasındaki tüm farklılıkları atıyor olacağız. Oysa geri ve sömürge ülkelerde bu farklılık son zamanlarda çok açık ortaya çıkmıştır, zira emperyalist burjuvazi ezilen uluslar arasına da reformist hareket aşılacak için gücünün yettiği herşeyi yapıyor. Sömürken ülkeler burjuvazisiyle sömürge ülkelerinki arasında belirli bir *yakınlaşma* olmuştur. Öyle ki, çok sık olarak, hatta belki çoğu durumda, ezilen ülkeler burjuvazisi, ulusal hareketi desteklemekle beraber, emperyalist burjuvaziye de tam bir uyum içindedir, yani, tüm devrimci hareketlere ve devrimci sınıflara karşı onunla güç birliği yapıyor. Bu komisyonada yadsınmaz bir biçimde kanıtlandı ve karar verdik ki tek doğru tutum bu farklılığı hesaba katmak ve hemen hemen her durumda, 'burjuva demokratik' terimi yerine 'ulusal demokratik' terimini geçirmektedir. Bu değişikliğin önemi şudur ki, biz komünistler olarak, sömürgelerdeki burjuva kurtuluş hareketlerini, yalnızca bunlar gerçekten devrimci olduğu zaman ve bunların savunucuları, bizim, köylülüğü ve ezilen yığınları devrimci bir ruhta eğitime ve örgütlemeye işimize engel olmadığı zaman desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz. Bu koşullar yoksa, bu ülkelerdeki komünistler, II. Enternasyonal kahramanlarını da içeren reformist burjuvaziye karşı koymalıdır." (Lenin, c.31, s.242)

Lenin'in bu konuşuyla bugün menşevizmin ulusal demokratik sözünü kullanışı arasındaki dağlar kadar farkı bir yana bırakalım ve yine Lenin'in kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen olduğu ülkeler için şu sözlerini aktaralım:

"... Kapitalizm öncesi ilişkilerin ağırlığı bu ülkelerde hâlâ ana belirleyici özelliktir, bu nedenle buralarda tamamen proleter bir hareket söz konusu edilemez. Bu ülkelerde pratik olarak hiç endüstri proletaryası yoktur. Yine de, oralarda bile liderlik rolünü üstlendik, üstlenmeliyiz. Deneyim gösterdi ki bu ülkelerde büyük güçlükler aşılmalıdır. Ama çalışmamızın pratik sonuçları şunu da gösterdi ki, güçlükler karşın, gerçekte proletaryanın olmadığı yerlerde bile, yığınlarda bağımsız siyasal düşünce ve bağımsız siyasal eylem için coşku uyandırabilecek bir konumdayız." (Lenin, c.31, s.243)

Lenin, parti ve devlet konusundaki görüşlerini de notlarında şöyle özetliyordu:

"Hem Sovyet kurumlarını, hem de komünist partisini (üyelerini, özel görevlerini) sömürge Doğu'nun köylü ülkelerinin düzeyine göre uyarla. "Sorunun özü budur..." (Lenin, c.42, s.202)

Lenin, bu tip ülkelerde kapitalist aşamayı yaşamamanın zorunlu olup olmadığı sorusuna ise şu yanıtı veriyordu:

"... Eğer zafer kazanmış proletarya onların aralarında sistemli propa ganda yürütürse ve Sovyet hükümetleri ellerindeki tüm araçlarla onların yardımına gelirse, o durumda, geri halkların gelişmesinin kapitalist aşamasından kaçınılmaz olarak geçeceklerini varsaymak yanlış olacaktır. Sömürgelerde ve geri ülkelerde, savaşıların bağımsız mütezellerini ve parti örgütleri yaratmalıyız, köylü sovyetlerinin örgütlenmesi için hemen propaganda başlatmalı ve onları kapitalizm öncesi koşullara uydurmaya çalışmalıyız. Ama yalnızca bunlar değil, aynı zamanda Komünist Enternas-

yonel, ileri ülkeler proletaryasının yardımıyla geri ülkelerin sovyet sistemine ve kapitalist aşamadan geçmek zorunda kalmadan, belli gelişme aşamalarından komünizme geçebileceği önermesini, gerekli teorik dayanaklarıyla öne sürmelidir." (Lenin, c.31, s.244)

Lenin bu görüşlerini 1921'de Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nden gelen bir delegasyonla yaptığı görüşmede de yinelemiştir. Muzaffer proletarya ile doğrudan bağlaşıklık içinde, Moğolistan'ın kapitalist aşamayı yaşamadan sosyalizme ulaşabileceğini söylemiştir. (Lenin, c.42, s.360-361)

Tüm bu alıntılardan çıkan sonuçları şöyle sıralayabiliriz: Bir kez, Lenin, devrimci olmayan hiçbir kurtuluş hareketinin desteklenmeyeceğini belirtiyor. İkincisi, kapitalist olmayan yolu, kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen olduğu ülkeler için öneriyor ve buna ilişkin olarak komünist partisinin ve Sovyet kurumlarının bu koşullara uyarlanmasını özellikle vurguluyor. İkisini birleştirerek söylesek, kapitalist olmayan yol, kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen olduğu koşullarda, devrimci yoldan, partiyi ve Sovyet devlet örgütlenmesini bu koşullara uyarlayarak ve muzaffer proletaryanın yakın desteğiyle kapitalizmi atlayıp, sosyalizme doğru ilerlemeyi içeriyor.

Ayrıca, yine alıntılarda görüldüğü gibi Lenin Komünist Enternasyonal'in kapitalist olmayan yol tezini teorik olarak geliştirmesini istemiştir. Komüntern'in 6. Kongresi'nde Otto Kuisinen bu görevin yerine getirilmediğine dikkati çekmiştir. Bu görev yerine getirilmediği gibi, daha sonra, Lenin'in söylediklerinin özüne ters yönde "geliştirmeler" yapılmıştır.

Yeni "geliştirmeler"nin Lenin'in dediklerinin özüne ters düşüşünün önemli bir yönü, dünyada artık bu yolun geçerli olabileceği ülkelerin çok az kaldığını dikkate almamasıdır. Bununla bağlı olarak, "yeniliklerin" en önemli yönü de devrimci bir çerçevede kalmamasıdır.

Bugün kapitalist olmayan yol

"Kapitalist olmayan gelişme yolu", son onyıllar içinde yoğun tartışılmış ve belli bir süreçten geçmiştir. Bu tezler bir süredir artık komünist hareketteki sağa kayışın bir parçasını oluşturmaktadır.

Lenin, ulusal kurtuluş hareketine destek verilen devrimci-reformcu ayrımını ana ölçüt olarak ele almış, reformist hareketlere karşı çıkılması gerektiğini vurgulamıştır. Oysa, son onyıllarda tam da tersi uygulanmış ve ardından tez olarak da geliştirilmiştir. Emperyalist ülkelerle önemli çelişkileri olan her burjuva rejime, küçük burjuva hükümete destek verilmiş ve çoğu durumda bunun adına kapitalist olma-

yan yol denmiştir.

Lenin, kurtuluş hareketlerine destek konusunda devrimcilik ölçütünü vurgularken, kapitalist olmayan yol konusunda komünist partisinin ve sovyet tipi örgütlenmenin bu koşullara uyarlanmasına ve dünya işçi sınıfıyla yakın bağlaşıklığa özel önem vermiştir. Açıktır ki kapitalist olmayan yolu, uyarlanmış biçimiyle de olsa, komünist partisiyle ve sovyet devlet tipiyle kopmazcasına bağlı görmüştür. Oysa kapitalist olmayan yol diye desteklenen rejimlerin çoğunda komünistlerin belirleyici rolü olmadığı gibi, tam tersine komünist kanına girildi. Sovyet tipi örgütlenme kulaklarda hoş bir seda olarak kaldıktan sonra, giderek sektörler diye nitelenmeye başlandı. Komünist ideolojinin rehberliği olmadan kapitalizmin atlanabileceği düşünüldü.

Mısır, Irak vb. örnekler ortadadır. Burjuvazi palazlandıkça dönüp dünya işçi sınıfının, Sovyetler Birliği'nin çıkarlarına ve o ülkelerdeki komünistlerin kendilerine hançeri sokmuştur. Bu gelişmelerden sonra bir değişiklik gereği duyulmuş ama bu kez de sosyalist yönelimli ülkeler denmeye başlanmıştır.

Bu, kapitalist olmayan yolun artık kapitalist ülkelere de uygulanmaya çalışıldığının belgelenmesidir. Proleter hegemonyası olmadan, devrimci dönüşümler yapılmadan, hükümet kararlarıyla, kapitalist bir ülkenin sosyalizme yönelebileceği gibi bir varsayımdayız. Daha da sayılabilir. Tüm bunlarda Sovyetler Birliği'nin sorumluluğu ağırdır. İşçi sınıfı ideolojisi devlet siyasetine kurban edilmiş, buna gerekçe teoriler türetilmiştir. Ve ağır da darbeler yapılmıştır, yenecektir.

Kapitalist olmayan gelişme yolunun "gelişme" sürecinde, bu yol Türkiye'ye de önerilmiştir. İleride bunlara örnekler vereceğiz. Bırakalım herşeyi bir yana, Türkiye'de yaşamın kendisi, kapitalist gelişmenin düzeyi bu öneriyi reddetmiştir. Bu öneri gündeme açıkça getirilemez duruma gelmiştir. Şimdi üstü kapalı bir biçimde getiriliyor.

Başta da gördük ki ulusal demokrasi terimi kapitalist olmayan yoldaki, ya da sosyalist yönelimli ülkelerdeki rejime verilen addır. Bugün menşevik "resmi" ler eliyle ulusal demokrasi öneriliyor.

Bunun anlamını daha iyi anlayabilmek için, bu konulardaki tezlerin mimarı sayılabilecek olan Sovyet yazarı R. Ulyanovsky'nin *Sosyalizm ve Yeni Bağımsız Ülkeler* başlıklı kitabına bakalım ve kitabın "Kapitalist olmayan gelişme yolu ve ulusal demokrasinin teorik yanları" başlıklı bölümünden alıntılar yapalım.

Buna geçmeden önce şunu da belirtelim ki, Ulyanovski yıllardır SBKP'nin az gelişmiş, "kapitalist olmayan gelişme

yolu" önerilen ülkeler komünist partileriyle ilgilenen bir yoldaşı. Son sıralarda, Türkiye de bu ülkelerle birlikte ele alınmıştır. Ve ne rastlantıdır ki, tam da bu sırada Türkiye'de "ulusal demokrasi" tezi atılmıştır.

Ulusal demokrasi

Şimdi ulusal demokrasi denen rejimin sınıfsal karakterini alıntlarıyla açıklığa kavuşturalım:

"Ulusal demokratik rejimlerin sınıfsal niteliği iki özellikle ortaya serilir: Birincisi, herşeyden önce küçük burjuva kesim (aydınlar), emekçiler bloğunun, küçük burjuvazinin ve orta burjuvazinin çıkarlarının siyasal savunuculuğunu yapar. İkinci olarak, devlet ve parti, ordu ve ekonomik organın başında olan bu küçük burjuva aydın kesimin temsilcileri göreceli bir hareket özgürlüğüne ve toplumdaki ana sınıflarda belirli ve geçici bağımsızlığa sahiptirler." (R. Ulyanovsky, *Sosyalizm ve Yeni Bağımsız Uluslar*, Progress Yayınları, İngilizce basım, 1974, s.83)

Yine, "kapitalist olmayan yolu" seçmiş, "ulusal demokrasi" rejimlerinde yaşayan ülkelerden söz ederken, Ulyanovsky şöyle diyor:

"Hiç kuşkusuz ki, radikal küçük burjuva aydınlarının temsilcilerinin siyasal erk aygıtını ellerinde tuttıkları bu ülkeler, dengersiz ve çelişkilerle boğuşmaktadır." (agy, s.83)

Şimdi de "ulusal demokrasi"nin önerildiği ülkelerdeki kapitalizmin gelişme düzeyinin ne olduğunu görelim:

"Bu araştırmanın amacı, özellikle tarımda kapitalizm öncesi ilişkilerin, ya da kapitalizmin embriyonik şeklinin hakim olduğu, toplumsal-ekonomik yapıların, çok-yapılı sömürgeci-feodal sistemden tipik mirasçısı olduğu ülkelerdeki gelişmenin genel özelliklerini açıklamak ve gelişmenin özüne ve genel şekillerine işaret etmektir. Bu ülkelerde kapitalist gelişme daha çok yeni aşamadır." (agy s.61)

Bu ülkelerdeki sınıfların durumuna, ilişkilerine ve özellikle işçi sınıfının niceliksel ve niteliksel durumuna, örgütlenme düzeyine ve proletarya hegemonyasına ilişkin söylenenler de şöyledir:

"Birçok Afrika-Asya ülkesinde proletarya sayısal olarak hâlâ çok az, örgütlenmesi çok zayıftır; toplumsal gelişmede belirleyici bir rol oynamaz. (agy s.53)

"Marksist-Leninistler, sosyalist devrimde ve sosyalizmin kuruluşunda, işçi sınıfının belirleyici rolünü daima öne sürdüler ve hâlâ da sürerler, fakat, işçi sınıfının daha şekillenmediği ülkelerde, işçi sınıfının liderlik rolüne bu yaklaşıma, ancak, ülkenin ilk önce kapitalist yolu reddedip, kapitalist olmayan yoldaki gelişmesinin belirli bir aşamasında ulaşılabilir. Burada sorun ülkede sosyalizmin hemen kuruluşu değil, ülkenin sosyalizmin kuruluşuna genelde yaklaşımıdır. (agy, s.54-55)

"Bu etkenler, neden proletarya diktatörlüğü ve yerleşmiş ve iyi örgütlenmiş bir Marksist-Leninist parti olmamasına rağmen, günümüzde birçok ülkedeki halk yığınlarının kapitalist olmayan gelişme yolunu seçip, sosyalist yönde ilerlemelerini açıklamaya yardım ederler." (agy, s.62)

Alıntılardan çıkan sonuçları sıralayalım:

Birincisi, "kapitalist olmayan gelişme yolu"nu tutmuş ülkelerdeki devrimci-demokratik diktatörlüğün adı "ulusal demokrasi"dir. Bu diktatörlüğün, proletarya diktatörlüğü ile ilişkisi yoktur. Çoğunlukla küçük burjuvazinin aydın kesimi eliyle sürdürülür.

İkincisi, bu tip ülkelerde, kapitalizm öncesi üretim ilişkileri ya da kapitalizmin embriyon hali egemendir. Endüstrileşme çok zayıftır.

Üçüncüsü, bu ülkeler sömürge ya da yarı-sömürgecilikten yeni kurtulmuşlardır. Gerilikleri bunun mirasıdır. Yani "yeni özgür ülkeler" kategorisindedirler.

Dördüncüsü, kapitalizmin gelişme düzeyi ile bağlı olarak, kapitalizmin ana sınıfları burjuvazi ve proletarya, ya çok belirsizdir, ya da oluşum sürecindedir.

Beşincisi, işçi sınıfının siyasal gücünün zayıflığı ile birlikte, toplumda belirleyiciliği de yoktur. Proletarya hegemonyasından söz etmek olanaksızdır. Ancak "kapitalist olmayan yola" girdikten belirli bir süre sonra, belirli bir aşamada proletarya hegemonyayı elde edebilir.

Altıncısı, işçi sınıfının siyasal örgütlenmesi ya hiç yoktur ya da çok cılızdır.

Bugün dünya üzerinde, "klasik" anlamıyla geri kalmış, kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin hakim olduğu ya da kapitalizmin çok az geliştiği ülkelerin sayısı giderek azalmaktadır. Üretimin uluslararası örgütlenmesi hızla gelişmektedir. Yürükoğlu Yoldaş, *Durum ve Görevlerimiz 1983* adlı broşürde şöyle diyor:

"Bugün gerçek bir dünya işçi sınıfından söz edebiliriz. Kapitalizmin emperyalizme büyümesiyle birlikte dünya işçi sınıfından söz ediliyor. Gayet tabii. Fakat bugün ilk kez gerçekten tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfından söz edebiliyoruz.

"Dünya kapitalist ekonomik sisteminin 'eski' işbölümünde sömürülen ülkeler tarım ve hammadde deposu ydu. Şimdi aynı ilişkiler kendini endüstriyel düzeyde yeniden üretiyor. Tekstil, gemi yapımı, çelik vb. endüstriler az ve orta gelişmiş ülkelere kaymış." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, s:28-29).

Artık Asya ve Afrika'nın geri kalmış ülkeleri, emperyalizme bağımlı olsalar da, kapitalist gelişme, endüstriyel gelişme açısından belli bir düzey tutturuyorlar. Bu ülkelerde çeşitli bunalımlar içinde de olsa, işçi sınıfı büyüyor, gelişiyor. Yani "kapitalist olmayan yolu"un önerileceği ülkelerin sayısı giderek azalıyor. Bunun yanında "sosyalist yönelimli" diye nitelendirilen bir dizi ülkede de sorunlar, bunalımlar büyüyor. Emperyalizme doğru yöneliş hız kazanıyor.

Bu da doğaldır. Ulyanovsky'den

aktardığımız görüşler, onun belirttiği ülkeler için bile Lenin'den önemli bir farklılık taşıyor. Lenin komünist partisinin ve Sovyet kurumlarının, muzaffer proletaryanın desteğiyle o ülkelere uyarlanması koşullarında kapitalist olmayan yoldan söz ediyordu. Ulyanovsky ise Marksist-Leninist partinin, proletarya hegemonyasının hepten yokluğunu veri sayıyor. O zaman proletarya "çıkana" kadar kapitalist yolu istememenin tek güvencesi, o ülkedeki küçük burjuva hükümetin Sovyetler Birliği ile devlet ilişkisi kalıyor. Oysa gereken, ideoloji, siyaset ve örgütlenmesiyle bütünsel bir sınıf ilişkisidir.

Proleter hegemonyasını baştan reddeden, yok sayan bu mantıkla, komünist partilerin olduğu ülkelerde bile, partiler "kapitalist olmayan yol" hükümetinin özü değil, kuyruğu oldular. Irak buna örnektir. Yıllardır komünistler hunharca katlediliyorlar. Ayrıca, bu mantık öylesine gelişti ki, Sovyetler Birliği'yle iyi ilişkisi olan bir hükümet, Leninci anlamda kapitalist olmayan yolu uygulayacak devrimci, Marksist-Leninist bir iktidara tercih edilir oldu. Davut'un Afganistan Devrimi'ne tercihi de buna örnektir.

Yine de bu konunun ayrıntısına girmeyeceğiz. Ulyanovsky'nin aktardığımız görüşlerini doğru bile kabul etsek, açıktır ki Türkiye için geçersizdir. Şimdi buna bakalım.

II- Ulusal demokrasi ve Türkiye

Yürükoğlu yoldaşımız Türkiye'nin nasil bir ülke olduğunu, bundan 5-6 yıl önce *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'de yazdı. Orada söylenenler bugün daha da geçerlidir:

"Bugün Türkiye orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. *Endüstri başı çeken sektördür...* 1977 cari fiyatlarıyla ise toplam üretimin %34,24'ü tarımda, %65,76'sı endüstride üretilmektedir. Bu çok önemli bir orandır... Sonra, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi büyük boyutlara ulaşmıştır. Yeni Zelanda emperyalist bir ülkedir ama sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşme oranı Türkiye'de daha yüksektir. Tekeller ekonomiyi iyice kısıkaç içine almıştır. Tüm işyerlerinin %3-5'i, toplam hisseli şirket sermayesinin %80-85'ini kontrol etmekte ve her yıl tüm işyeri kârlarının en az %80'ine el koymaktadır.

"Türkiye'de bankaların tarihi de eskidir. Bankalar, devlet ve yabancı sermaye ile birlikte, tekellerin doğuşunda ve gelişmesinde en önemli rolü oynamıştır. Bu nedenle, tekelleşme sürecinin kendisi, Almanya ve Japonya'da olduğu gibi, banka ve endüstri sermayelerinin içiçe gelişmeleri yoluyla *yerli finans-kapitalin* ortaya çıkma süreci olmuştur.

"Bu yerli finans-kapital, emperyalist sermayeyle organik olarak bağlıdır...

"Tarıma gelince, Kurtuluş Savaşı sonrası burjuvazinin gerek bir demokratik devrime,

toprak devrimine gitme 'yeteneksizliği' nedeniyle tarımda kapitalist gelişme devrimci değil, *evrimci* yoldan ilerlemiştir. Bu, ağır ve sancılı işleyen, köydeki insanı inim inim inle ten bir süreçtir. Toprak ağasını kapitalist toprak beyine dönüştürmüştür. 1978'de tarımda işleyen traktör sayısı 400.000'in üstündedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kalıntılar yer yer sürüyor ama *tarımda da* kapitalist üretim ilişkileri kesin olarak egemendir. Öyle ki, bugün finans-kapital tarıma da dalıyor. Kapitalizmin tarımdaki evrimci gelişiminin ürünü olan küçük ve orta köylünün kooperatif hareketini tekellerin tabanı yapmaya çalışıyor.

"Türkiye, yarı-feodal bir ülke değildir. Tarımda kapitalizmin egemen olduğunu her zaman önemle vurgulamak gerekir. Tersini bir tutum, kapitalizm öncesi kalıntıları abartmak, devrim hareketini batağa götürür." (R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5. basım, s.45-46)

Menşevizmin güdüsü devrim hareketini batağa götürmek olduğu için bu kitaba gürlü koparmışlardı. Aynı nedenle de kalktılar, 1983 yılında Türkiye için kapitalist olmayan gelişme yoluna dayalı rejimin adı olan ulusal demokrasi öneriyorlar. Türkiye'nin toplumsal-ekonomik yapısı böyle bir önerinin tartışılmasına bile elverişli olmadığı gibi, işçi sınıfımızın durumu, örgütlenme düzeyi de elverişli değildir. Bu alanda menşevikler haklı çikarabilecek tek neden, kendilerinin çok geri düzeyi, ilkel oportünizmi olabilir.

Menşevizmin Türkiye için kapitalist olmayan gelişme yolu önerisi yeni de değildir. Ancak, belirtmek gerekir ki öneri öne sürülüp, geri çekilip, yeniden öne sürüldükçe üst aşamalara doğru ilerlemektedir.

Örneğin, daha 1975'de, *Günümüzde TKP*'de şöyle deniyordu:

"İşçi sınıfı Türkiye'nin tam bağımsızlığı için, onun gericiliğin tüm nedenlerinden kurtulması, demokratik bir gelişme yolundan yürümesi için savaştığı bir sınıftır. Çünkü böyle bir gelişme geniş halk yığınlarına iyi bir yaşam sağlar, Türkiye'nin kapitalist olmayan bir yoldan sosyalist devrime, böyle bir oluşuma geçmesi için gereken ortamı hazırlar, bu yolu açar" (S. Üstünel, *Günümüzde TKP*, s.58)

Bu sözlerin yazılı olduğu aynı sayfada, aynı zamanda işçi sınıfının başı çeken sınıf olduğu söyleniyordu:

"O, Amerikan köleliğine karşı, gerici egemen çevrelerin faşist biçimi bir diktatöryaya geçme zorlamalarına karşı savaştığı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrunda savaştığı başta gelen, başı çeken sınıftır." (agy, s.58)

Tutarsız, garip bir biçimde de olsa, eskiden proletarya hegemonyasından söz ediliyordu. Şimdi Partizan kılığı daha geri ama daha tutarlı bir noktaya ulaştı. Hegemonyayı da attı! Ulusal demokrasiyi, proletaryanın olmadığı ülkeler için geçerli *olabilecek* bir tezi, kapitalist olmayan gelişme yolu tezini, üst bir düzeyde getirip öne sürdü.

"Resmi"ler kapitalist olmayan gelişme yolu öneriyorlar

Kendi içinde doğru ya da yanlış, ama ulusal demokrasi "kapitalist olmayan gelişme yolunda" olduğu ileri sürülen ülkelerdeki rejime verilen addır. Kapitalist bir ülkede herhangi bir rejime verilen ad olması zaten Marksizm-Leninizm açısından olanaksızdır.

Demokrasi sınıf damgası taşıyan bir devlet biçimidir. Feodalizmin dağıldığı, kapitalizmin henüz tam gelişmediği bir ülkede, kapitalizmin sınıf ayrımları henüz tam belirginleşmemişken ve uluslaşma süreci sınıf olgusunun önündeyken, ulusal demokrasi söz edilebilir. Kapitalizmin sınıf çelişkileri belirginleştiği andan itibaren, ulusal demokrasi söz etmek sınıflararası barışı savunmakla eş anlamlıdır.

Ulyanovski, ulusal demokrasiyi kapitalist olmayan gelişme yoluyla bağlı olarak ele alıyor. Kapitalist olmayan gelişme yolunun (ulusal demokrasi değil) kapitalizmin geliştiği ülkelerde de bir belgi olarak kullanılabileceğini şu sözlerle anlatıyor:

"Kapitalist ilişkilerin biçimlenmesinin zaten çok ilerlemiş olduğu ülkelerde kapitalist olmayan gelişme yolu belgisi iki yoldan uygulanabilir: Ya, devrimci öncünün tüm ilerici toplumsal güçleri militan bir demokratik program aracılığıyla birleştirme çabalarının çerçevesi içinde, ya da toplumsal ilerleme düşmanlarının, reformist kavramların yardımıyla halk yığınlarını sosyalizmden uzaklaştırma ve Marksist-Leninist partilerin etkisini azaltma girişimleri içinde." (R. Ulyanovsky, agy, s.111)

Bizce Ulyanovsky'nin dediği birinci yol da yanlış. Sosyalizm sözcüğünü ürkütücü bulma temelinde terimlerle oynamak anlamına gelir. Ama burada değinmek istediğimiz bu değildir. Menşevik "resmi"ler bunu da yapmıyorlar. Bunu vurgulamak istiyoruz.

"Resmi" yönetim, "kapitalist olmayan gelişme yolu" belgisi değil "ulusal demokrasi" belgisi atıyor. Ulusal demokrasi, kapitalist olmayan gelişme yolunu, tipik kullanıldığı anlam içinde önermek demektir. Türkiye koşullarında bu büyük bir ihanettir. Sınıf barışını programlaştırmak, işçi sınıfını siyasal yaşamdan silmek ... demektir.

"Resmi" yönetim isterse "resmi" açıklama yapsın ve hayır böyle önermiyoruz desin. Bir kez, Türkiye gibi sınıflar arasındaki ilişkilerin bunca geliştiği bir ülkede, kapitalizm koşullarında demokrasiye ulusal sıfatı takmak başlıbaşına sınıf barışı anlamına gelir. İkincisi, kaldı ki, Türkiye gibi bir ülkede komünist partisi adına ulusal demokrasi söz edilemez, ister istemez kapitalist olmayan yol mantığına dayanır. İki birbiriy-le bağlıdır.

Yine bir Sovyet yazarı, kapitalist olmayan gelişme yolunun hedeflerini şöyle sıralıyor:

"Kapitalist olmayan gelişme yoluna girmiş ülkelerin hemen hemen hepsi, temel olarak birbirine benzeyen genel demokratik reformları yapıyorlar. Tarımda değişiklikler, feodal beyler, toprak sahipleri üzerine saldırı, devlet sektörünün yükselişi ve özel sektörün sınırlandırılması, ulusal büyük sermayenin yok edilmesi ve yabancı sermayenin büyük bölümünün gemlenmesi ve devletin sıkı kontrol altına alınması" (Nodmy Simonia, *Sosyalist Yönelimli Gelişme ve Ulusal Demokrasi*, Novosti Yayınları, s.46)

"Resmi"lerin Barış ve Ulusal Demokrasi Programı'na ne kadar da benziyor bu hedefler! Yalnızca bu hedefler değil! Programın tümü tüm mantığıyla kapitalist olmayan gelişme yolu anlayışına dayanıyor.

TKP'nin katılmadığı hükümet önerisi, işçi sınıfını toplumdan silmektir. Proletarya hegemonyasını geri çekmek, komünistliğin son kırıntısı da kitaptan silmektir.

Programda ulusal ortak çıkarlardan söz edilmektedir. Türkiye'de böyle bir şey yoktur.

Programda, ABD'nin etkisi olmasa(!) Türkiye ordusu ulusal ordu olarak sunulmaktadır. ABD emperyalizminin etkisini koyuş tam bir sömürge ülke düzeyindedir. Öte yandan Türkiye'de kapitalizmin gelişmiş biçimlerinden söz edilirken de bunlar emperyalizmin uzantısından öteye gidememektedir.

Kırdı, tefeci sermayeden, köyde sınıf ayrışmasından söz ediliyor. Konan hedefler endüstrileşme, devlet sektörünün güçlendirilmesi vb. dir.

Tüm bunlar Türkiye'nin kapitalist olmayan gelişme yolu önerilen ülkeler düzeyinde görülmesi demektir. Ayrıca ordudaki yurtseverlerin vurgulanması da aynı mantığa dayanıyor.

Barış konusuna girmeye bile gerek yok! Ulusal demokrasi, sınıflararası barışın programıdır. Açık bir ihanet belgesidir!

Son olarak, "resmi"ler faşizmin varlığını duyurdular. Burada bir, faşizmin ABD'den ihraç edildiğini söylemedikleri kaldı. Yani faşizm tezleri de tüm bu manzarayla tutarlıdır. Mahir Çayan'ın sömürge tipi faşizm dediği ve yıllardır varsaydığı olguyu, "resmi"ler yeni geldi diye ilan ediyorlar!

Herşey herşey kapitalist olmayan gelişme yolu mantığını yansıtmaktadır. Türkiye için böyle bir yol pratikte geçersizdir ama menşevik "resmi"ler bunu önererek komünist olmayan yolda epey ilerlediklerini belgelediler! Türkiye gibi devrimci hünerini kanıtlamış, komünist öncüsünü yaratmış işçi sınıfının var olduğu ülkede, bu komünist olmayan yol da sonu hüsrandır!

Yaşasın komünist TKP!